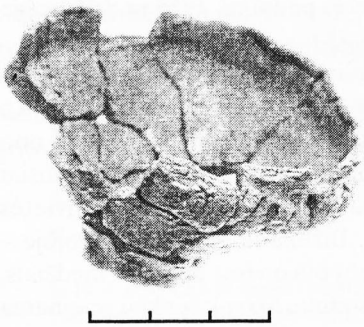

Pav. 7. Krūminių piliakalnyje rastas miniatiūrinis puodelis.
Fig. 7. Miniature cup found in Krūminiai Hill-fort.

molio sudėties keramikos lygiu paviršiumi, jos gerokai mažiau, taip pat kelios šukės gnaibytu paviršiumi. Vėlesniam laikotarpiui, I tūkst. II pusei (V–VI a.), priskiriami suardytame viršutiniame kultūrinio sluoksnio horizonte rasti radiniai. Vienoje iš piliakalnio aikštelėje buvusių duobių buvo miniatiūrinis 6 cm skersmens lipdytos keramikos puodelis. Tokie puodeliai paprastai turėjo specifinę paskirtį. Datuojamas taip pat I tūkst. pradžia–V a. (pav. 7).

Krūminių piliakalnis pagal savo formą ir gynybinius įtvirtinimus priskiriamas vėlyviems XI–XV a. pradžios piliakalniams, tačiau piliakalnyje ir šalia jo esančioje senovės gyvenvietėje rasta keramika grublėtu ir brūkšniuotu paviršiumi gali būti datuojama I tūkst. I puse – II pusės I ketvirčiu.

Ėrika STRIŠKIENĖ

Exploration of the ancient settlement of Krūminiai hill-fort in 1998

In 1998, CRC CL did the archaeological exploration in the ancient settlement of Krūminiai Hill-fort (Varėna district, Matuizos ward). The area of 300 m^2 was explored. The habitation zone was found in the depth of 0,35 m and it was up to 1-1,9 m deep. Rusticated, brushed and plain surface pottery, spindles and awls which were found in this habitation zone mostly belong to the period from the first half of the 1st century to the first quarter of the 2nd century.

Audronė ŠAPAITĖ

BUBIŲ SENOVĖS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI 1999 M.

1999 m. rugsėjo mėn. 7–10 d. Bubių senovės gyvenvietės (Šiaulių r.) teritorijoje vykdyti archeologiniai tyrinėjimai. Jų tikslas buvo ištirti plotą, kur

numatomi žemės kasimo darbai, siekiant sutvirtinti slenkantį Dubysos šlaitą.

Bubių piliakalnis yra Šiaulių r., Bubių sen., 1,3 km į ŠV nuo kelio Šiauliai–Kelmė, prie Bubių užtvankos. Papėdės gyvenvietė yra piliakalnį iš Š, V ir P juosiančiame Dubysos slėnyje.

Rašytiniuose šaltiniuose Dubysos pilis, lokalizuojama Bubiuose, minima Livonijos kariuomenės žygių į Šiaulių apylinkes 1348 ir 1358 m. aprašymuose. 1902–1911 m. piliakalnį tyrinėjo L. Kšivickis, tačiau apie tyrimų rezultatus išliko nedaug duomenų. Radiniai iš Bubių piliakalnio, saugomi VDKM fonduose, datuojami X–XV a. 1967 ir 1973 m. Bubiuose lankėsi LII žvalgomosios archeologinė ekspedicijos. 8-ajame dešimtmetyje statant Bubių užtvanką, Š ir ŠR papėdės gyvenvietės dalys buvo smarkiai apardytos. 1993 m. archeologas R. Jarockis Bubių piliakalnyje ir aplink jį padarė 13 bandomųjų gręžinių. Nustatyta, kad storiausias kultūrinis sluoksnis – iki 2 m – yra į PV nuo piliakalnio plytinčioje slėnio dalyje, kitur slėnyje kultūrinio sluoksnio storis nuo 0,6 iki 1 m (žr. *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 47–49). 1997 m. žvalgomuosius tyrinėjimus Bubių piliakalnio papėdės gyvenvietėje vykdė archeologė B. Salatkienė, užfiksavusi kultūrinį sluoksnį į Š nuo piliakalnio (žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 99–101).

1999 m. tyrinėjimų metu buvo nuvalyta nuslinkusio šlaito atodanga ir iškasta viena 28 m² dydžio perkasa dešiniajame Dubysos krante, į Š nuo Bubių piliakalnio. Perkasoje kultūrinis sluoksnis buvo nuo 30 cm iki 1 m storio, plonėjantis upės link. Jis susideda iš 3 horizontų. Surinkta daug smulkių grublėtos ir lygios keramikos šukių, molio tinko gabalėlių, gyvulių kaulų, angliukų. Perkasos centrinėje dalyje išsiskyrė 8 m pločio juodesnės maišytos žemės ruožas su gausesniais radiniais, o jo P dalyje buvo daug smulkių skaldytų akmenukų ir stambių molio tinko iš tarprąsčių gabalų. Panašu, kad toje vietoje būta kažkokio statinio.

Pagal ankstesnius tyrinėjimus Bubių piliakalnis datuojamas X–XV a. Perkasoje Nr.1 rasta lipdyta keramika lygiu ir grublėtu paviršiumi leidžia teigti, kad Bubių piliakalnio papėdės gyvenvietė gyvavo jau viduriniajame geležies amžiuje. Išsamesni Bubių piliakalnio bei gyvenvietės tyrinėjimai yra perspektyvūs – jie leistų patikslinti datavimą ir pateiktų daug įdomios medžiagos.

Audronė ŠAPAITĖ

Exploration of Bubiai ancient settlement in 1999

In 1999, the archaeological exploration was done in Bubiai ancient settlement (Šiauliai district). During the explorations the trench of 28m^2 was dug out where the habitation zone of 0,3-1 m and the place of a building were found. During the excavation, plain and rusticated surface pottery was found. According to this, the settlement at the foot of Bubiai Hill-fort is dating from the Middle Iron Age.

Povilas TEBELŠKIS

DEGĖSIŲ PILIAKALNIO–KAPINYNO, VADINAMO LAPAKALNIU, TYRINĖJIMAI 1999 M.

Lapakalniu vadinama kalva yra Degėsių kaime (Utenos r., Užpalių sen.), 0,9 km į ŠR nuo Šeimyniškių piliakalnio, vadinamo Pilimi, 1,1 km į V nuo Karčiupio upelio,1,2 km į P–PV nuo kelio Užpaliai–Dusetos kryžkelės su keliu į Mažeikiškes.

Tai nedidelė, apie 30 m skersmens viršuje ir iki 4–5 m aukščio atskira kalvelė, kurią iš visų pusių supa numelioruotos pievos. P kalvelės pašlaite praeina elektros perdavimo linija, ant jos auga vienas beržas. Viršuje yra kelios duobės. Kalvelės aikštelė žemėja nuo vidurio į pakraščius. Statesni jos R, ŠR ir Š šlaitai.

Objektą 1958 ir 1977 m. žvalgė LII, o 1970 ir 1985 m. – MMT archeologai. 1972 m. šis objektas įrašytas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (AV 1714), o 1980 m. iš jo išbrauktas. 1958 m. ekspedicijos ataskaitoje minima, kad, kasant kalvelėje duobes, buvo randama žmonių kaulų bei geležinių daiktų, o Š kalvos pusėje išarta pusė akmeninio laivinio kovos kirvio. 1985 m. žvalgomosios ekspedicijos metu Š kalvos šlaite rasta smarkiai apnykusių žmogaus kaulų fragmentų, lipdyta rusva 1 cm storio puodo šukė. Šios ekspedicijos ataskaitoje pažymėta, kad čia gali būti kapinynas ar net ankstyvas piliakalnis. Degėsių kapinynas, vadinamas Lapakalniu, buvo įrašytas į Naujai išaiškinamų archeologijos paminklų sąrašą.